

Do władz naszych miast i gmin: nie przykładajcie ręki do organizacji wyborów kopertowych

Andrzej Rzepliński i Marcin Skubiszewski

info@ow.org.pl tel. 883 188 969

Warszawa, 28 kwietnia 2020 r.

Szanowni Państwo Prezydenci, Burmistrzowie, Wójtowie,
Szanowni Państwo radni i urzędnicy miast i gmin,

Władze centralne dążą do przeprowadzenia w maju br. wyborów Prezydenta RP opartych na tzw. ustawie kopertowej, która prawdopodobnie zostanie ogłoszona w Dzienniku Ustaw 7 maja¹. W tej sytuacji staną Państwo prawdopodobnie przed bardzo trudną decyzją: najpewniej po raz pierwszy w życiu będą Państwo musieli się zastanowić, czy w zgodzie z prawem i z sumieniem mogą Państwo wykonać to, czego na podstawie ustawy żądać będą władze centralne.

Apelujemy do Państwa o niebranie udziału w organizacji wyborów kopertowych, a w szczególności – o odmowę udostępnienia spisu wyborców Poczcie Polskiej i gminnej obwodowej komisji wyborczej² oraz o odmowę udostępnienia lokali.

Odmawiając udostępnienia spisu wyborców, gmina może faktycznie udaremnić przeprowadzenie takich wyborów na swoim terytorium, gdyż w przeciwieństwie do ewidencji ludności, rejestr wyborców ani spis wyborców nie są synchronizowane z żadnymi serwerami należącymi do władz centralnych³.

Przeprowadzenie wyborów będzie głębokim naruszeniem zalecanej przez wszystkich (organy władzy i lekarzy) izolacji społecznej i tym samym przyczyni się do szerzenia epidemii. Nawet gdyby uznać (co bardzo wątpliwe), że w maju możliwe będzie pewne rozluźnienie rygorów izolacji, to taka możliwość powinna zostać w pełni wykorzystana do ratowania polskiej gospodarki, a nie – do przeprowadzenia wyborów.

Procedura wyborów kopertowych jest taka, że ich wynik podany przez komisje będzie pozbawiony wiarygodności. Policjanci i żołnierze będą mogli, samą swoją obecnością, ale i zachowaniem, zastraszać wyborców podczas głosowania. Z uzasadnionej obawy przed zarażeniem wielu wyborców zrezygnuje z głosowania. Przeważająca część kampanii wyborczej się nie odbyła.

Te okoliczności oznaczają, że wybory te nie będą ani powszechne, ani wolne.

1 *Ustawa o szczególnych zasadach przeprowadzania wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r.* Obecnie w toku prac legislacyjnych, ale najprawdopodobniej nie będą już do niej wprowadzane zmiany. Druk senacki nr 99

<https://www.senat.gov.pl/download/gfx/senat/pl/senatdruki/10779/druk/099.pdf>

2 Organ, który nie jest przewidziany przez kodeks wyborczy, ale zostanie utworzony przez ustawę kopertową.

3 Zob. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 lipca 2011 r.

w sprawie rejestru wyborców oraz trybu przekazywania przez Rzeczpospolitą Polską innym państwom członkowskim Unii Europejskiej danych zawartych w tym rejestrze.

<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20111580941>

Zmiana ustaw wyborczych w okresie sześciu miesięcy poprzedzających wybory narusza Konstytucję. Zarówno zmiana ustaw wyborczych, jak i organizowanie wyborów podczas stanu klęski żywiołowej są zakazane przez Konstytucję, tymczasem Rada Ministrów faktycznie wprowadziła stan klęski żywiołowej (choć nie uczyniła tego formalnie). A więc ustawa kopertowa jest niekonstytucyjna ze względu na czas, w którym jest procedowana, a przeprowadzenie wyborów w maju jest na mocy Konstytucji niedopuszczalne.

Parlament Europejski w następujących słowach sprzeciwia się próbom przeprowadzenia takich wyborów⁴:

Parlament Europejski [...] uznaje za całkowicie niezgodne z wartościami europejskimi [...] działania podjęte przez polski rząd – a mianowicie zmianę ordynacji wyborczej wbrew orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego i przepisom przewidzianym w ustawie – by w czasie pandemii przeprowadzić wybory prezydenckie, co może zagrozić życiu obywateli polskich i podważyć koncepcję wolnych, równych, bezpośrednich i tajnych wyborów, o których mowa w Konstytucji RP

Takie są powody apelu, który do Państwa kierujemy.

Aspekty prawne

Odmowa przyłożenia ręki do organizacji takich wyborów będzie w pełni uzasadniona z punktu widzenia prawnego. Uważamy natomiast, że naruszą prawo – a nawet popełnią przestępstwo z art. 165 § 1 pkt 1 kodeksu karnego – te osoby, które wezmą udział w organizacji takich wyborów. Załączamy zestawienie argumentów, które uzasadniają to stanowisko. Jeżeli zgadzają się Państwo z tymi argumentami, to będą Państwo mogli załączyć zestawienie do dokumentów wyrażających odmowę udziału w organizacji wadliwych wyborów (np. do pisma do Poczty Polskiej lub do komisarza wyborczego lub też do ogłoszenia dla mieszkańców).

Oto w skrócie najważniejsze argumenty zawarte w tym zestawieniu:

1. Żyjemy faktycznie w stanie klęski żywiołowej. Jest to jeden z konstytucyjnych stanów nadzwyczajnych, podczas których zabronione jest zarówno organizowanie wyborów, w tym Prezydenta RP, jak i zmiana ustaw wyborczych. Rada Ministrów co prawda nie zarządziła stanu klęski żywiołowej formalnie, ale zrobiła to faktycznie. Z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego (K 17/98) wynika, że w tej sprawie liczą się fakty bardziej niż formalne decyzje.
2. Zakaz zmiany ustaw wyborczych w okresie bezpośrednio poprzedzającym wybory wynika zarówno z Konstytucji, jak i z powszechnie przyjętych międzynarodowych standardów demokracji.
3. Art. 68 ust. 1 Konstytucji stanowi: „Każdy ma prawo do ochrony zdrowia.” Przeprowadzenie wyborów w obecnej sytuacji byłoby zaprzeczeniem tego prawa, a więc pogwałceniem Konstytucji.

Wszystkie wybory lokalne przewidziane na okres między 29 marca a 19 kwietnia br. zostały przesunięte w czasie (część na 26 kwietnia, co jest niezrozumiałe, gdyż oznacza to przesunięcie na okres bardziej śmiertelnej epidemii).

4 Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 17 kwietnia 2020 r. w sprawie skoordynowanych działań UE na rzecz walki z pandemią COVID-19 i jej skutkami (2020/2616(RSP)), punkt 46.
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0054_PL.html

Sąd Najwyższy i sądy powszechne odwołują większość rozpraw i posiedzeń jawnych. Nie odbywają się wymagane przez prawo zgromadzenia ogólne sądów, w tym Sądu Najwyższego.

W tym kontekście nie ma wątpliwości, że wybory (również w formie kopertowej) także nie powinny się obecnie odbyć.

4. **Art. 165 § 1 pkt 1 kodeksu karnego przewiduje karę do 8 lat pozbawienia wolności dla tego, kto „srowadza niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia wielu osób [...] powodując zagrożenie epidemiologiczne lub szerzenie się choroby zakaźnej”.**

Tak więc przeprowadzenie wyborów w obecnych warunkach byłoby przestępstwem, każdy zaangażowany w ich organizację ma nie tylko prawo, ale wręcz obowiązek odstąpić od tej organizacji.

5. Przesunięcie daty wyborów (pierwotna data: 10.05; faktyczna data: 17.05 lub 23.05) narusza Konstytucję.
6. Ustawa o wyborach kopertowych nie przewiduje nadzoru nad listonoszami, którzy będą roznosić pakiety wyborcze, ani możliwości reklamacji w przypadku nieotrzymania pakietu; powoduje, że policjanci i żołnierze będą pilnować porządku podczas oddawania głosów, co jest sprzeczne z powszechnie przyjętymi standardami; nie przewiduje żadnego nadzoru nad przewożeniem pakietów wyborczych ze skrzynki Poczty Polskiej do gminnej obwodowej komisji wyborczej. Nie będzie żadnej realnej kontroli tego, kto w rzeczywistości głosuje (oszust może bez większego trudu głosować za kogoś innego, nawet za wiele osób).

Niniejszy apel i jego załącznik dostępne są tu:

<https://ow.org.pl/kopertowe.pdf>

<https://ow.org.pl/kopertowe-argumenty.pdf>

Andrzej Rzepliński

Marcin Skubiszewski